

Průvodce památkami ve Šternberku

Informační centrum Šternberk

Horní náměstí 2

785 01 Šternberk

tel. č. 739 486 060

www.poznej-sternbersko.cz

E-mail: info@poznej-sternbersko.cz

Provozní doba od října do května
v pondělí až pátek 08:00 - 16:00 hodin
(víkend zavřeno)

V hlavní turistickou sezonu (od června do září)
otevřeno:

v pondělí až pátek 09:00 - 17:00

v sobotu a neděli 10:00 - 16:30

Informační centrum nabízí:

- propagační materiály o Šternberku a Olomouckém kraji - mapky, letáky, brožurky
- informace o památkách a jejich otevíracích dobách
- tipy na výlety v okolí Šternberka
- přehled kulturních a sportovních akcí ve městě a okolí
- tipy na stravovací a ubytovací zařízení
- průvodcovské služby
- prodej vstupenek v síti Ticketportal, agentury ARKS Plus a jiných pořadatelů
- vyhledávání dopravních spojení
- kopírování, tisk, skenování, laminování, kroužkovou vazbu
- zastřešenou úschovnu kol, dobíjecí stanice pro elektrokola
- vyřizování žákovských, studentských a seniorských průkazů na veřejnou dopravu (prodej Olomouc Region Card)
- veřejný internet, služby zásilkovny.

V budově se nachází redakce a distribuční místo Šternberských listů.

Úvodní slovo

Severomoravský Šternberk, držitel titulu Historické město roku 2008, se pyšní celou řadou nemovitých kulturních památek a památek místního významu. V roce 1992 bylo jeho historické jádro vyhlášeno Městskou památkovou zónou. Dodnes v ní najdete vzácné měšťanské domy, které se zčásti podařilo dochovat v jejich původní podobě. Také o nich je tato brožurka.

Nechybí v ní ovšem ani nejvýznamnější a nejviditelnější dominanty, jako je starobylý hrad, kostel a klášter či novodobá Expozice času. Svůj prostor zde dostaly i objekty, které jsou němými svědky počátků zdejšího úřadování, učení, léčení apod. V neposlední řadě jsou v tomto tištěném průvodci zmíněny i sakrální památky, na kterých už se v mnoha případech podepsal zub času a buď zanikly, nebo byly obnoveny.

Brožurka, která se Vám dostala do rukou, si klade za cíl představit historické budovy a památky těm, kdo ve Šternberku žijí, takovým způsobem, jakým o nich možná ještě nikdy nepřemýšleli. Turistům pak nabízí ucelený přehled budov a památek, které stojí za to zhlédnout, než město zase opustí a vydají se na další pouť nebo zpátky domů.

Ať je Vám tato útlá knížka užitečným, poučným i zábavným společníkem.

1 Státní hrad Šternberk

GPS: 49.7330997N, 17.3018039E

Z historického i umělecko-historického hlediska patří hrad ve Šternberku k nejvýznamnějším moravským zpřístupněným objektům. Ve svém jádře vznikl kolem poloviny 13. století jako rodové sídlo předního moravského rodu Šternberků. Poprvé je hrad v písemných pramenech zmíněn v roce 1269. Z původně raně středověkého objektu se zachovala válcová obranná věž a obvodové zdivo paláce, výrazně přestavěného v průběhu 15. století. V letech 1532 až 1536 bylo dobudováno rozsáhlé renesanční předhradí se správními a hospodářskými budovami a v roce 1560 dostavěn západní trakt hradního paláce. Poslední romantická přestavba je ze druhé poloviny 19. století, kdy hrad i přilehlý krajinářský park získaly svou nynější podobu. V letech 2018 až 2020 nechala správa hradu zrestaurovat 13 kachlových kamen, opravy se též dočkala Lichtenštejnská kuchyně a hradní půda.

Až do roku 1397 patřil hrad pánům ze Šternberka. Z dalších významných rodů ho v první polovině 15. století vlastnili páni z Kravař a v letech 1480 až 1566 Berkové z Dubé a Lipé. V roce 1565 přešel hrad i panství do držení knížat Münsterberků, v roce 1667 vévodů z Württemberka a od roku 1705 knížat z Liechtenšteina. Po válce se stal majitelem hradu československý stát a po generální opravě v roce 1948 byl poprvé zpřístupněn veřejnosti. V současnosti je vlastníkem objektu Národní památkový ústav. Od roku 1974 je hrad zapsán na Ústředním seznamu kulturních památek ČR, v roce 2001 byl prohlášen národní kulturní památkou.

2 Chrám Zvěstování Panny Marie

GPS: 49.7318594N, 17.3016911E

Již v románské době stával na místě dnešního chrámu Zvěstování Panny Marie kostelík zasvěcený svatému Jiří. V roce 1371 byl místo něj postaven gotický kostel a vedle vybudován klášter. Později kostel dvakrát vyhořel, proto byl zbořen a započalo se s výstavbou nynějšího chrámu. Projektoval ho František Antonín Grimm a postavil Mikuláš Thalherr. Stavba byla dokončena roku 1783 posledním proboštem kanonie Ondřejem Tempesem, který jej benedikoval v listopadu 1783 – pouhý rok před zrušením kláštera. Šlo o poslední a zároveň největší stavební počín augustiniánského konventu, ale také o poslední významný architektonický počín církve ve Šternberku. Boční kaple Panny Marie Pomocnice, postavená současně s novým kostelem, je nyní místem posledního odpočinku zakladatelů kanonie Alberta II. a Petra ze Šternberka.

Z hlediska umělecké výzdoby si zaslouží pozornost především rokoková výmalba interiéru prostějovským malířem Františkem Antonínem Sebastianim. Nynější hlavní oltářní obraz je dílem vynikajícího barokního malíře a řeholního člena olomoucké augustiniánské kanonie druhé poloviny 17. století P. Antonína Martina Lublinského. Kostel je součástí velkého komplexu bývalého augustiniánského kláštera. Přiléhá k němu křížová chodba se zachovanými zbytky vrcholně gotických kleneb.

Vedle schodiště do kostela jsou umístěny dva kamenné smírčí kříže. Jeden, s rozšiřující se nohou a vyrytým znamením sekery na čelní straně, byl vyorán na poli při staré polní cestě do Babic. Již málo zřetelné znamení sekery naznačuje povolání pachatele trestného činu, pravděpodobně tesaře. Druhý, robustnější, tzv. latinský kříž, byl ke kostelu přemístěn ze Lhoty.

Smírčí kříže jsou vždy upomínkou na tragické události a zločiny. Pocházejí většinou ze 14. – 16. stol. a svědčí o dřívějším starém obyčeji trestu za násilné činy. Viník musel do roka a do dne na vlastní náklady nechat zhotovit kříž anebo jej sám vytesat, a se svolením majitele pozemku jej umístit na místě vraždy či neštěstí.

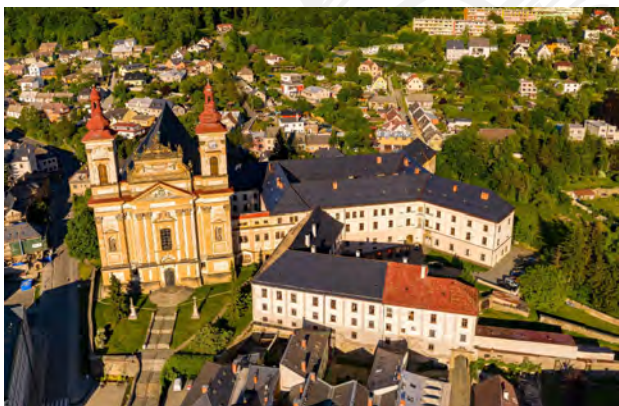
3 Šternberský klášter

GPS: 49.7312928N, 17.3010272E

Šternberský klášter vznikl postupně: kolem roku 1720 prelatura, v roce 1728 refektář a v roce 1737 konvent s knihovnou. Po zrušení augustiniánského kláštera v roce 1784 byl objekt postupně využíván pro školy, kasárna a skladiště, s čímž souvisely různé účelové úpravy. Původní půdorysná dispozice kláštera těmito úpravami značně utrpěla; vznikly nevhodné přístavky sociálního zařízení a část interiéru prošla necitlivými adaptacemi. Tento stav trval až do roku 1991, kdy byl komplex předán městu Šternberk. Z objektu byl vystěhován sklad textilu a o rok později byly zahájeny přípravné práce na nové celkové využití a postupnou stavební a památkovou rehabilitaci. Od roku 1999 je objekt Šternberského kláštera zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví a probíhají v něm práce a úkony, které přispívají k navrácení původního vzhledu objektu.

V klášteře probíhají zážitkové prohlídky s průvodcem, zahrnující expozici o historii města a kláštera, klášterní sklepy, historické sály s obnovenou nástropní malbou, obrazárnu barokních malířů, věžní hodinové stroje, tematické výstavy i výstavy současných autorů. Ve dvoraně se konají kulturní akce, sály bývalého proboštského paláce slouží pro potřeby různých společenských a duchovních aktivit. V jednom z křídel je stálá expozice připomínající historii německého osídlení, v jiné části kláštera je umístěna stálá expozice Ecce Homo Park, věnovaná proslulým automobilovým závodům, které se ve Šternberku konají od r. 1905.

Klášterní poklad

Roku 1430 oblehli husité pod velením kněze Prokopa Holého-Velikého město Šternberk. Odhaduje se, že pěších vojáků bylo na deset tisíc, jízdních asi tisíc. Vypálili klášter a zpustošili jeho statky. Na dobytém hradě se usadila posádka Mikuláše z Drnovic. Když větší část husitské posádky odešla do Branibor, aby ochránila odvážené zásoby pro tábory a sirotky tam bojující, využilo toho spojené vojsko katolických měst Olomouce, Litovle a Uničova. Napadlo Šternberk silou čtyř tisíc ozbrojenců se dvěma děly. Husitský hejtman Mikuláš z Drnovic vyjednal svobodný odchod svých bojovníků, vzdal se hradu a na konci března roku 1432 z města odtáhl. Prokop Veliký však na zpáteční cestě ze Slezska znovu Šternberk oblehl a odplácel Němcům pustošením kraje.

Obavy z nelítostného účtování s nepřáteli kalicha vedly augustiniánské mnichy šternberského kláštera k předběžným krokům. Před příchodem husitů bylo třeba ukryt a zabezpečit klášterní knihy a různé cenné předměty. Mniši pro ně zvolili několik různých míst.

Mezi obzvláště velké cennosti patřila soška Kristova z ryzího zlata a stříbrné sošky dvanácti apoštolů. Ty jeden z mnichů uložil do velké truhlice a s vědomím probošta ji zakopal na rozlehlé farské zahradě na smluvené místo. Mniši se pak rozutekli a husité klášter vypálili. Když po dvou letech Šternberk opustili a poměry ve městě se uklidnily, nebylo už nikoho, kdo by o úkrytu největší klášterní cennosti věděl. Nenašla se ani později při rozsáhlých stavebních úpravách areálu kostela, kláštera a farské zahrady.

Starý kostel byl v roce 1775 stržen a v roce 1783 již stál na jeho místě nový kostel, nádherný dvouvěžový barokní chrám Zvěstování Panny Marie. Klášter byl v roce 1784 císařským nařízením zrušen a také jeho další osudy byly natolik spletité, že se na zakopanou vzácnost zapomnělo. A tak je možné, že soška Ježíše Krista s dvanácti apoštolů je někde na farské zahradě zakopána dodnes.

(Z publikace Vlasty Hlůzové *Pověsti nepověsti ze Šternberka a okolí.*)

Čtyři jinotaje

Jedná se o krátkou výletní trasu spojenou s moderní technologií chytrých telefonů.

Trasa stoupá z centra Šternberka ulicí s příznačným názvem Strmá za město do lesa, kde nabízí odpočinková místa s krásnými výhledy i příjemnou procházku lesem. Odtud příkřeji sestupuje zpět do města a končí u kláštera sv. Anežky České.

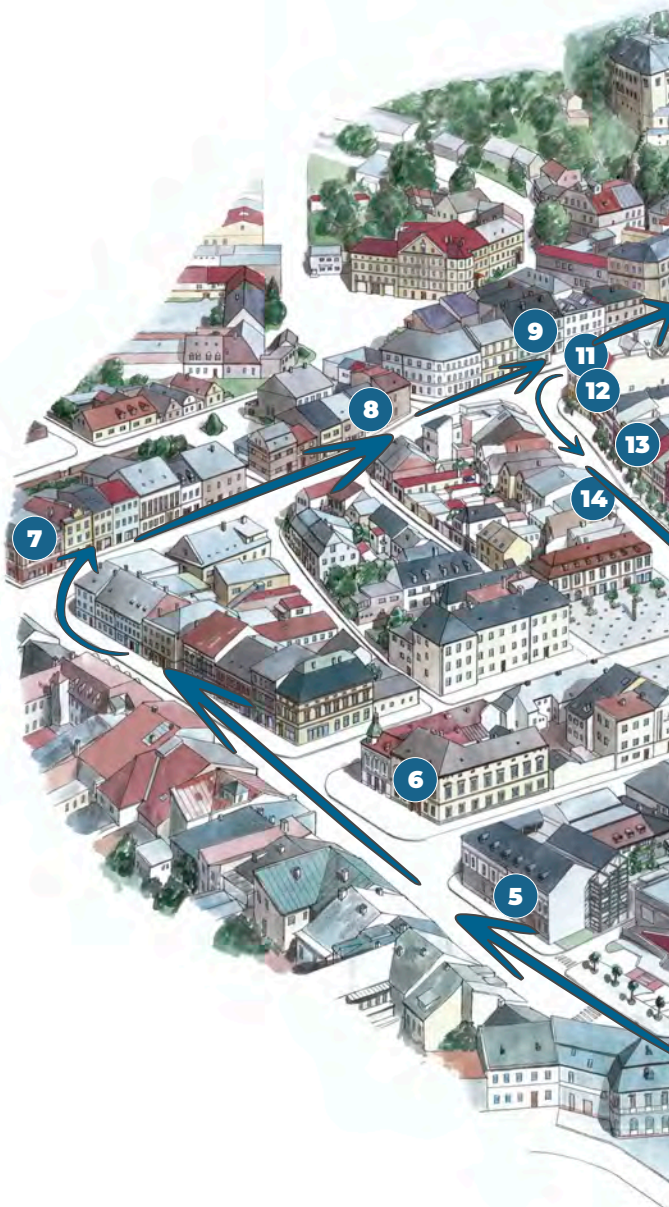
délka 4 km
7 zastavení
trvání 2h

Postup je jednoduchý, stáhněte si mobilní aplikaci Skryté příběhy, vyberte si trasu, zaregistrujte se a bavte se. Během výletu se zaposloucháte do příběhu historické postavy propojené s daným místem a na jednotlivých zastaveních vyplníte úkoly vedoucí k řešení zadaného problému. I když budete mít svůj mobilní telefon v off-line režimu, na trase se neztratíte a audio instrukce Vás provedou poutavým příběhem bez datového připojení. Finální odměnou za splněnou misi je vyřešení úkolu a gratulace formou selfie s danou historickou postavou.

Aplikaci Skryté příběhy si stáhněte zdarma na Google Play či iTunes

Ve Šternberku Vás aplikace vezme na trasu dlouhou 4 km, a to do roku 1740 na misi "Čtyři jinotaje", kde malíř Jan Kryštof Handke řeší problém, že mu vyschla inspirace. Má za úkol namalovat čtyři jinotajné fresky v klášteře a nedaří se mu najít vhodné symboly, které by se líbily zákazníkovi. Inspirací pro nadaného umělce se tak ve Šternberku můžete stát právě Vy!

4 Bezručova 1

GPS: 49.7283133N, 17.2973825E

Jeden z nejvýznamnějších objektů ve městě postavil roku 1832 místní stavitel Ignaz Schmied na místě staršího, pravděpodobně přízemního barokního domu. Za 2. světové války měla v této budově své sídlo Henleinova Sudetoněmecká strana a Hitlerjugend. V poválečném období zde našly azyl české spolky: Československý svaz mládeže a Junák. Od roku 1947 začala budova sloužit jako městské vlastivědné muzeum. To se v roce 1964 přeměnilo na specializované muzeum hodin, tehdy jediné svého druhu v republice. Když se následně expozice hodin přestěhovala na hrad, nechalo město interiéry domu opravit a začátkem devadesátých let v nich našly zázemí taneční a výtvarný obor Základní umělecké školy Šternberk. Po privatizaci se památkově chráněný měšťanský dům vyprázdnil a začal chátrat. Nyní (v roce 2021) ho stávající majitel nabízí k prodeji.

GPS: 49.7295567N, 17.2974103E

Tento objekt patří k nejstarším ve Šternberku a rozhodně nebyl stavěn pro běžného šternberského měšťana. Bývala zde tržnice, v roce 1593 sladovna, v letech 1674 až 1734 sem byla dočasně přemístěna mučírna a vězení. Poté byl objekt přebudován na ubytovnu pro důstojníky císařské armády a později na hostinec. Dům také sloužil pro podnikání s kameninou a porcelánem, v 19. století se v něm nacházela výroba pálenky a likérů. Od roku 1952 byla budova využívána pro kulturní účely jako Dům osvěty.

První písemně doložený majitel byl z českého rodu pánů z Miličína. Dne 15. února 1620 byli v domě krátce ubytováni král Fridrich Falcký s manželkou, 19. listopadu 1805 zde posnídali rakouský císař František I. a ruský car Alexandr I., když jejich vojska táhla ke Slavkovu.

Budova se může pochlubit prvky mnoha různých stylů: klenby, okno na fasádě nebo sklepy jsou postaveny v gotickém slohu, sály do ulice náleží renesanci a portál můžeme zařadit do stylu klasicistního. V roce 1998 byl objekt prohlášen kulturní památkou a zapsán do Ústředního seznamu nemovitých kulturních památek ČR.

Výstavní plochy v přízemí, městská knihovna, divadlo pro sto návštěvníků, baletní sál, kanceláře – to vše našlo za uplynulá desetiletí v dané budově zázemí. Celá jedna třetina objektu však padla k zemi, neboť musela ustoupit nákupnímu středisku. To urychlilo její chátrání. Koncem 80. let započala rekonstrukce, která měla dům uzpůsobit pro potřeby městské knihovny. Politické změny roku 1989 však vedly k zastavení těchto prací.

Rozestavěný objekt čekal deset let na svoji novou příležitost. Nakonec padlo rozhodnutí, že po zrušení muzea hodin na hradě se stane místem nové Expozice času. Jejím základem je jedinečná sbírka časomíry z Vlastivědného muzea v Olomouci a Národního technického muzea v Praze, která byla do té doby uložena v depozitářích. Expozice také nabízí interaktivní prvky s informacemi o vesmíru, fyzikálních zákonech (např. relativitě času) apod. Dům je kulturní památkou.

ČSA 17 – Česká pošta 6

GPS: 49.7298983N, 17.2975494E

Na místě budovy dnešní České pošty stávaly v minulosti dva měštanské (původem středověké) domy. Současný objekt je nahradil kolem roku 1860. Jde o architektonicky pozoruhodný reprezentativní dům. První výraznější změny v dispozici pozdně klasicistní novostavby přinesly adaptace pro Allgemeine Verkehrsbank z Vídně, která ji zakoupila v roce 1909 a zřídila v ní svou filiálku. Od roku 1923 byla vlastníkem domu Česká průmyslová a hospodářská banka, za okupace vystřídaná Kreditanstalt der Deutschen a těsně před osvobozením ji začala užívat Volksbank Sternberg. Po válce přešel dům pod národní správu a v roce 1950 se stal majetkem Československé pošty. Dnes figuruje na seznamu památek.

7 ČSA 1

GPS: 49.7312083N, 17.2970100E

Prvním známým majitelem tohoto rozlehlého, původně středověkého domu byl zámecký úředník, vladyka Jan Pavlát z Olšan, který ho v roce 1601 prodal i s pivovarem a sladovnou. Koupil ho od něj krátkodobý purkmistr Melichar Wankner a ten ho později prodal dalšímu panskému úředníkovi – Pavlu Hořeckému. Když mu dům i s příslušenstvím vyhořel, postoupil ho v roce 1629 městské obci. Ta pak pivovar a sladovnu pronajímala jednotlivým měšťanům, nákladníkům (tj. těžařům) nebo i cizím sládkům. Majitelé byli povinni udržovat dům i provoz v dobrém stavu, jinak byli pokutováni. Jen zvelebení výroby (nové kotle a potrubí) platila obec. Ta v roce 1717 koupila část dvora sousedního domu, snad k rozšíření sladovny. Pálil se zde tehdy i líh na kořalku.

Kdy a za kolik prodala obec tento pivovar městské společnosti „Schank und Bräubürgerschaft der Stadt Sternberg“, není známo. Jisté ale je, že to bylo před rokem 1834. Jmenovaná společnost ho pak prodala firmě „Gebrüder Kubelka“ z Těšetic a v roce 1877 si na rohu domu otevřela obchod s moukou koláčnice Teresie Pawlitzek. Po druhé světové válce získal dům MNV Šternberk.

Budovu tvoří dva objekty, které si ale zachovaly samostatnou dispozici a odlišné fasády. Severní dům – někdejší pivovar a sladovna – je nižší a spodní část jeho severního průčelí tvoří původní středověká hradba. Na nároží, směrem do ulice Dvorské, se zachovala na zdi nevelká kamenná deska, tzv. povodňový kámen, připomínající výši vodní hladiny říčky Sitky při ničivé povodni roku 1789, která (mimo jiné) strhla i zadní část budovy pivovaru.

Oba domy mají štukové, citlivě opravené novoslohové fasády. Severní část je neorenesanční a její fasádu tvoří převážně novobarokní a secesní prvky. Také střecha je zdobena dřevěným secesním pavilonkem. Vnitřní dispozice je výsledkem rozsáhlé přestavby na začátku 20. století a dalších novodobých adaptací. Dům je chráněnou kulturní památkou.

8 U Horní brány 21

GPS: 49.7315722N, 17.2987244E

V domě nazývaném ve starých šternberských pramenech „Finstere Latern“ (Temná lucerna) se v 16. a 17. století konaly výslechy osob obviněných u šternberského městského hrdelního soudu, a to mírným i útrpným právem. Bývala tu tedy mučírna. V sousedním domě čp. 43 na rohu ulic U Horní brány a Panské bývalo sídlo úřadu městského fojta (rychtáře), v němž se scházel a zasedal až do roku 1685 městský hrdelní soud, který tu konal výslechy „mírnou cestou“. V jeho blízkosti se nacházelo i městské vězení, zvané též šatlava. Ta sloužila jako věznice pro vazební účely až do roku 1958.

Současný objekt byl vystavěn na základech toho původního v roce 1833. Dispozice a část původních prvků je zachována, jen menšími redukcemi prošlo čelní průčelí. Objekt je památkově chráněn.

Horní náměstí 2 9 Informační centrum Šternberk

GPS: 49.7298983N, 17.2975494E

Původní, významný právozárečný dům je v pramenech poprvé zmiňován v roce 1557. Rozlehlý dvoupatrový klasicistní činžovní objekt ho nahradil v roce 1836, přičemž byla částečně využita dispozice přízemí a zachovány původní středověké suterény. Zadní část objektu dnes tvoří novodobě pojaté pavlače v prvním a druhém patře. Na budově je zachován kamenný vstupní portál s původními, řezbou zdobenými vraty a částečně autentickým kováním. Ve dvorním křídle se zachovalo empírové zábradlí.

Dům stojí na významném místě, v bloku domů, kde již pravděpodobně od středověku se zakupovalo zámecké úřednictvo. Tato tradice je doložena v 16. století. Někdejší panský dům, v nadzemních konstrukcích zaniklý, dnes dokládá rozsáhlý suterén, v němž jsou ojediněle zachovány pískovcové portály. Hloubkové sklepy jsou gotické, příčný sklep je mladší – renesanční.

Dům patří mezi nejvýznamnější klasicistní památky Šternberka a zároveň je nejrozsáhlejším měšťanským stavebním podnikem v první polovině 19. století ve městě. Představuje pro klasicismus typický činžovní dům – stavbu tohoto typu ve Šternberku vůbec první. Je památkově chráněn a od roku 2015 v něm sídlí informační centrum a redakce městského zpravodaje Šternberské listy.

10 Horní náměstí 9

GPS: 49.7315489N, 17.3006208E

Poprvé je dům zmiňován jako „Seelenhaus“ v souvislosti s klášterní školou, umístěnou zde v letech 1619 – 1674. V roce 1710 dal probošt zbořit starou budovu a na jejím místě postavil novou – větší. Klášteru náležel dům i nadále, až do jeho zrušení, kdy připadl náboženskému fondu a sídlil zde klášterní purkrabí. Městským majetkem se dům stal roku 1784. Poté zde byla umístěna veřejná škola, a to až do roku 1834, kdy se přestěhovala do budovy někdejšího kláštera.

Na sklonku roku 1938 byla ve Šternberku umístěna stálá vojenská posádka a krátce nato začaly první odvody místních mužů do wehrmachtu. Ve městě byly již v prvních dnech okupace umístěny úřadovny německé policie včetně obávaného gestapa. To sídlilo právě v tomto domě.

Současná podoba památkově chráněného objektu v empírovém slohu je z roku 1834. Zachovaly se původní fasády i vnitřní dispozice s autentickými klenbami a stropy. Všechny truhlářské a kovářské nebo zámečnické prvky v interiéru však již byly vyměněny. Dnes v budově sídlí stavební odbor MěÚ Šternberk.

Horní náměstí 16 – radnice 11

GPS: 49.7315017N, 17.2998250E

O radnici na tomto místě jsou zmínky již od 16. století. Je známo, že v době třicetileté války, v červenci 1627, při dobývání města císařskými vojsky (proti dánskému a stavovskému vojsku) spolu s celým městem vyhořela. V roce 1630 byla vypálená radnice provizorně zakrytá a následně – mezi lety 1638 a 1642 – byla vystavěna nově. Další opravy proběhly v letech 1765 a 1851. Kamenný barokní znak města, zazděný na stěně schodiště dnešní radnice, zřejmě pochází ze staré budovy. O stavbě nové radniční budovy se uvažovalo již od roku 1831, ale nedostatek financí tomuto záměru zabránil. Nově byla tedy radnice vystavěna až po nástupu starosty Johanna Augleka do úřadu v roce 1867. Stávající budova byla vysvěcena a otevřena v listopadu 1868.

Podobu původní stavby dokumentují jen staré veduty a fotografie z doby před jejím stržením. Jednalo se o budovu dosti skromného vzhledu i rozměrů. Zdá se, že při stavbě nové radnice byly maximálně využity konstrukce původní renesanční stavby a výsledek raně barokní přestavby se od přechodného stavu příliš neodchyloval.

V 19. století sídlil v přízemí domu poštovní úřad. Roku 1893 byl do města zaveden telefon a následně na radnici zřízena telefonní ústředna. Později přibyla v přízemí policejní služebna, poštovní a telegrafní úřad a také spořitelna. Roku 1927 byly v patrech upraveny úřadovny a obecní archiv, o dva roky později vznikl zasedací sál pro městskou radu, v němž jsou dodnes zachovány kamenné podpůrné sloupy z té doby. Stávající vstupní schodiště je jednou z posledních radničních přístaveb.

Z několika pozdějších poválečných rekonstrukcí je nejvýznamnější z roku 2009, kdy byl uvnitř budovy vybudován výtah, a tak umožněn bezbariérový přístup do kanceláří v poschodí handicapovaným a starším občanům. Rekonstruováno bylo také sociální zařízení, budova byla asanována proti vlhkosti. Vnější vzhled radnice zkrášlila nová okna i omítka.

GPS: 49.7313511N, 17.2997028E

Nejvyšší dům v Radniční ulici se zachovalou původní fasádou a hodnotnými uměleckořemeslnými prvky. V roce 1895 jej pro pobočku rakousko-uherské banky (Sternberger Sparkasse) navrhl přední rakouský architekt s českými kořeny Jakob Gartner, autor řady obytných i veřejných staveb a synagog. Jde o stylově čistý novogotický objekt v majetku města. Dům stojí na místě posledního šternberského domu s loubím. Dnes v něm sídlí Komerční banka, finanční odbor Městského úřadu Šternberk a MAS (Místní akční skupina) Šternbersko.

13 Radniční 10

GPS: 49.7309694N, 17.2995036E

První zmínka o tomto domě je z roku 1548. O jedenadvacet let později ho zdědil soukeník a barvíř Vavřínek Kantor, který patřil k nejzámožnějším měšťanům a ve Šternberku zastával po dva roky úřad purkmistra. Roku 1656 je „Steigerisches Haus“ uváděn jako pustý a pobořený. Stavební místo zakoupil v roce 1665 krejčí Elias Rotler, který se zavázal do tří let dům vystavět. I nadále objektu zůstalo várečné právo s pivním a vinným šenkem. Od roku 1825 žil v domě tkadlec Konrád Rauskolb a po roce 1916 zde bylo sklenářství Josefa a Josefy Benešových. Roku 1925 přešel dům do majetku tehdejšího Městského národního výboru Šternberk.

Objekt představuje hodnotný měšťanský dům s bohatými stavebními dějinami. Renesanční přestavbu z počátku 17. století naznačuje čtyřnásobné navýšení ceny domu. V době třicetileté války však budova zcela zchátrala a nahradila ji raně barokní stavba s ponecháním základních dispozic. Další rozsáhlou, tentokrát klasicistní přestavbou prošel objekt kolem poloviny 18. století a následně i v první polovině 19. století.

GPS: 49.7307625N, 17.2988969E

Dvoupatrový řadový měšťanský dům se zachovalou empírovou fasádou tvoří architektonickou dominantu západní strany Radniční ulice. Jeho původ je nesporně středověký a můžeme předpokládat, že objekt odedávna patřil k významným právovárečným domům. Nejstarší konstrukce jsou zachovány v suterénu. Zásadní stavební úpravy zde proběhly před rokem 1620, kdy nápadně vzrostla cena domu. Až do poloviny 17. století vlastnili dům vrchnostenští úředníci a i poté byli jeho majiteli významní měšťané, většinou kramáři a později obchodníci.

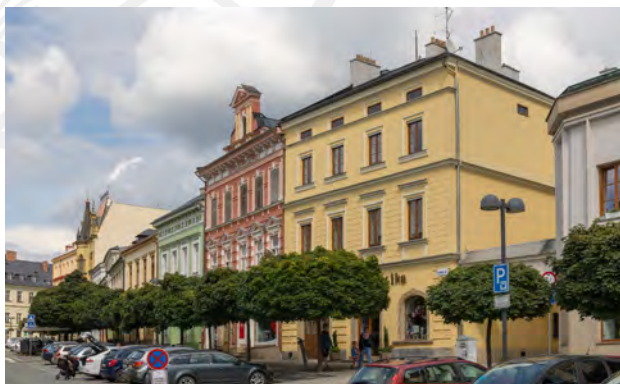
V období renesance i baroka byl dům jednopatrový s atikou a tento stav si podržel i při rozsáhlé klasicistní přestavbě v 19. století. Ta proběhla zřejmě krátce po roce 1842 a jejím výsledkem je dodnes zachovaná vnitřní dispozice a podoba vnější fasády. V roce 1990 bylo celé první patro upraveno pro potřeby tehdejší šternberské galerie. Objekt náleží k nejhodnotnějším architektonickým památkám města Šternberka.

15 Radniční 2

GPS: 49.7306358N, 17.2994508E

Významný právovárečný dům prošel ve druhé půli 18. století významnou přestavbou, kterou dokumentuje valená klenba průjezdu a klášterní klenba v levém traktu přízemí. V té době zde byla provozována lékárna U černého orla. Na jedné z nejstarších fotografií Šternberka je patrná pozdně barokní fasáda. Letopočet 1815 a iniciály A. F. v mříži vnitřního schodiště udávají další, klasicistní přestavbu, jež obohatila dům kamenickými prvky portálu v přízemí a zmíněným schodištěm.

GPS 49.7300861N, 17.2993800E

Dvoupatrový objekt v nároží předstoupené fronty domů na východní straně Hlavního náměstí je hodnotným, dobře zachovaným empírovým měšťanským domem s cennými interiéry a fasádou. Ty jsou typické pro obraz města v první polovině 19. století. Dům patří k urbanistickým dominantám této strany náměstí a je chráněn. Dochovaly se k němu veškeré historické konstrukce a detaily, včetně rozvržení domu a původní dispozice. Okna dodnes drží historický tvar.

17 Kostel Nejsvětější Trojice

GPS: 49.7267606N, 17.2982325E

Nejstarším dosud stojícím sakrálním objektem ve Šternberku je kostel Nejsvětější Trojice, který pravděpodobně vznikl ve druhé polovině 13. století. Původní název „špitální kostelík“ připomíná, že u něj kdysi stával špitál. Kolem roku 1580 se stal kostelík útočištěm šternberských protestantů, kteří si zde zřídili vlastní duchovní správu a školu. Zahradu u špitálu pak změnil na hřbitov. Prvotní podoba kostelíku se však nedochovala. V roce 1775 byl zbořen a postaven znovu. Stejně tak bylo změněno jeho původní zasvěcení. Stal se z něj kostel Nejsvětější Trojice – a o tomto svátku se pak u něj každoročně konalo posvícení.

V roce 1907 byl starý špitál zdemolován a na jeho místě vznikl o dva roky později parčík, který je zde dodnes. Po roku 1918 se tady konaly bohoslužby v českém jazyce a kostelu se začalo říkat český kostelík nebo kostelíček. V současnosti je filiálním kostelem šternberského farního chrámu a leží na okraji památkové zóny. V roce 1997 byl prohlášen nemovitou kulturní památkou. Zpřístupněn veřejnosti bývá zpravidla v rámci Noci kostelů.

Mariánský sloup na Horním náměstí 18

GPS: 49.7317094N, 17.3003206E

Mariánský sloup nechal v roce 1719 postavit kníže Josef z Lichtenštejna na náměstí mezi kostelem a radnicí jako projev díky za ochranu města při morové nákaze, která zachvátila celou Moravu. Šternberku se nemoc však zázračně vyhnula. Sloup si Šternberští v čele s proboštem kláštera Patriciem Vavřincem Lehmannem objednali nejspíše v Olomouci u sochaře Jana Sturmpera. Jeho dílna byla na přelomu prvních dvou desetiletí 18. století velmi oblíbená. Dodal morové sloupy i pro jiná města na lichtenštejnských panstvích.

Sloup je vytesaný z pískovce. Jednotlivé části jsou na sobě poskládány a zajištěny kovovými čepy. Spodní část sloupu tvoří podstavec, na něm následuje vysoký pylon s hlavicí, na které stojí vrcholová socha Panny Marie. Na rozích soklu nad zatočenými volutami stojí čtyři sochy světců, ke kterým se věřící v době moru modlili.

(Popis soch světců na následující straně)

Sochy světců

Sv. Šebestián žil ve 3. století a byl vojákem římské armády. Zemřel jako mučedník za křesťanskou víru. V roce 680 postavili Římané na jeho počest oltář v kostele San Pietro in Vincovi. Teprve tento skutek zahnal zuřící mor a od této doby je Šebestián uctíván jako jeden z hlavních protimorových patronů.

Sv. Josef jako manžel Panny Marie a pěstoun Ježíška byl vzorem pro ctnostný život a patronem dobré smrti – tedy smrti poté, co se křesťan vyzpovídá ze svých hříchů a ze života odchází připravený na věčnost.

Sv. Karel Boromejský patří k ochráncům proti moru. Působil jako biskup a kardinál v italském Miláně ve druhé polovině 16. století. Když zde byla morová epidemie, za které zemřelo množství obyvatel, staral se o nemocné, nosil jim jídlo a snažil se jít příkladem ostatním, kteří se nakažených báli.

Sv. Roch se narodil v jižní Francii. Je zobrazen v poutnickém oblečení, protože putoval do Říma. Cestou pomáhal nemocným morem a nakonec se touto nemocí také sám nakazil. Schoval se do jeskyně, kde chtěl zemřít, ale cizí pes mu tam nosil jídlo, a tak mu pomohl k vyléčení.

Sloupu vévodí pozlacená socha Panny Marie.

Kaplička Panny Marie 19 v Uničovské ulici

Drobná sakrální stavba z 19. století. Kaple stojí na obdélném půdorysu a je krytá sedlovou střechou. Na hřebenu má křížek s rameny ukončenými trojlístky. Čelní nároží jsou akcentována pilastry a zadními lizénami, fasády jsou ukončeny oběžnou korunní římsou. V průčelí je vstup s půlkruhovým záklenkem, nad profilovanou korunní římsou je trojúhelníkový štít. Původní kaple musela být kvůli narušené statice stržena a v roce 2018 ji nahradila nová.

Z historických pramenů se podařilo zjistit, že původní kapli nechal na vlastní náklady postavit vážený šternberský měšťan a vrchní lichtenštejnský úředník Antonín Heinrich, který v polovině 18. století spravoval šternberské panství. Povolení ke stavbě kaple je datováno k dubnu roku 1752, ovšem s podmínkou, že kaple nebude sloužit ke konání mší svatých, a to dokonce pod hrozbou jejího zboření. Tehdejší probošt augustiniánské kanonie Jan Josef Glätzel se totiž obával, že by konání bohoslužeb v nové kapli mohlo odlákat věřící z farního kostela, který kanonie spravovala. Novou kapli nechal postavit místní Spolek prohlubování česko-německých vztahů s finanční podporou města Šternberka a sponzorů.

20 Kaplička sv. Josefa v Babické ulici

Kaplička tvořená zděným blokem a nikou je situována v pohledově exponované poloze na rozcestí dvou ulic. Původní architektonické členění bylo prosté: vlastní nika měla parapet jednoduchého profilu v omítce. Profil korunní římsy byl však bezpochyby bohatší. Kaple byla pravděpodobně vystavěna v roce 1788. Vlhkost a prorůstání keřových náletů způsobily její postupnou devastaci. V roce 2016 byla památka zbourána a namísto ní postavena nová, nesoucí všechny architektonické prvky původní stavby. Dnes už na soklu nechybí ani kdysi ztracená socha sv. Josefa s Ježíškem. Stojí tam její věrná kopie. Kapličku nechal postavit a sochu zhotovit místní Spolek prohlubování česko-německých vztahů s podporou města Šternberka, sponzorů a německých partnerských měst Lorsch a Günzburg.

Kaplička ve Svatoplukově ulici 21

Drobná sakrální architektura z 19. století. Kaple na obdélném půdorysu je krytá sedlovou střechou. Fasády jsou členěny pásovou rustikou a lizénami na nárožích. Římsy jsou profilované, oběžné. V průčelí se nachází vstup s půlkruhovým záklenkem, nad korunní římsou se zvedá trojúhelníkový štít, ve vrcholu je drobný křížek. Renovace proběhla v roce 2015.

Kaplička stojí na místě někdejšího šternberského stínadla, kde se ve středověku popravovalo mečem. Říkalo se tam proto „na stínadle“.

22 Kaple Panny Marie v Olomoucké ulici

Ukázka drobné sakrální architektury z 19. století. Jde o kapli na obdélníkovém půdorysu s trojbokým závěrem, která je krytá sedlovou střechou, nad závěrem zvalbenou. Fasáda je hladká, v průčelí se nachází pravoúhlý vstup, nad zkosenou korunní římsou se zvedá trojúhelníkový štít, ve vrcholu patriarchální křížek. Kaple byla zrenovována v roce 2018.

Kamenný kříž v Olomoucké ulici 23

Kamenný kříž s korpusem Ukřižovaného Krista je osazen na dvoudílném hranolovém podstavci. Ten je členěn mělkými nikami s reliéfy. V dolní části podstavce je reliéf Panny Marie Bolestné, horní část dřívku je pojednána reliéfními symboly eucharistie. Kříž je na soklu datován německým nápisem do roku 1863. Restaurován byl v roce 2009.

24 Kaple Panny Marie ve Vinohradské ulici

Novogotická kaple z roku 1876 stojí v místech, kde byli za třicetileté války pochováni padlí Švédové. Je vystavěná na kamenné podezdívce, obdélného půdorysu s odsazeným pravouhlejším závěrem, krytá sedlovou střechou osazenou na hřebeni křížem. Fasády členěny soklem z pískovcových desek a profilovanou korunní římsou, nároží zvýrazněna rustikou, prolomena párem oken ukončených lomeným obloukem. Jedno okno je slepé. V průčelí je rizalitový vstup s kamenným portálem zaklenutým lomeným obloukem. V závěru osazena pískovcová deska s německým nápisem a letopočtem výstavby. Oprava proběhla v roce 2018.

Kamenný kříž na městském hřbitově 25

Jedná se o keramickou práci s nápisem a letopočtem 1841 na soklu. Na třech stupních obdélníkového půdorysu je dvoudílný podstavec. Ten je v dolní části členěn mělkou nikou s reliéfem Panny Marie. Římsa vytváří v čele drobný štítek, nad ní se podstavec zužuje. Je pojednán zkříženými nástroji umučení Krista v nízkém reliéfu. Ve vrcholu je kamenný kříž s korpusem Ukřižovaného Krista. Kříž byl renovován v roce 2015.

26 Socha Krista

Socha se nachází v nice výklenku vnější fasády bývalého šternberského augustiniánského kláštera. Na výzdobě klášterních budov se podíleli vynikající umělci moravského baroka – malíř Jan Kryštof Handke, sochaři Filip Sattler a Jan Kammereith. V roce 2011 nechalo město sochu restaurovat.

Socha Panny Marie 27 v Ořechové ulici

Urbanisticky exponované dílo umístěné za severním koncem zámeckého parku nad hradem. Na dvou čtvercových kamenných stupních sousoší je posazen hranolový sokl s toskánským sloupem, na jehož vrcholu je umístěna socha Panny Marie. Na dřívku sloupu je v dolní polovině vyhotoven reliéfní znak donátora s figurou gryfa nesoucího žezlo a s ptákem, který nese v zobáku pochodeň. V horní části je reliéf s mariánským monogramem pod korunou. Na patce sloupu je vyrytý letopočet 1699. Na vrcholu sloupu s čtvercovou krycí deskou je umístěna socha Panny Marie stojící na svinutém těle hada. Má sepjaté ruce a široce rozevláté roucho. Postava Mariina je prostovlasá, zachycená ve výrazném kontrastu s hlavou zvrácenou dozadu. Kolem hlavy má kovovou svatozář s hvězdami.

(Pověst najdete na následující straně)

Utajená láska

Slavná to byla svatba! Tolik hostí, a samá honorece! Páni úředníci ze Šternberka a tři fojti z předměstských osad, všichni s rodinami. Svatební hostina o šesti chodech, a těch koláčů na výsluhu! Kdo by se divil! Páni Lichtenštejnové, kteří se v roce 1695 stali po Würtenbercích novými pány šternberského panství, současně ustanovili jeho nového správce, a nyní hejtman vdává svou jedinou dceru!

Nevěsta jako z růže květ, s velkým věnem. A ženich? Sám Jan Adam Ondřej I., zvaný Bohatý, ho hejtmanově dceři Kristině vybral. Vrchní velitel jeho vojenské gardy Filip už měl na čase skoncovat se staromládeneckým životem a usadit se. Svou budoucí nevěstu ze Šternberka sice viděl jen málokrát, ale líbila se mu, a třebaže už nebyl zrovna nejmladší, nenechal si tak výbornou partii ujít. Kristiny se nikdo na nic neptal.

Její rodiče ani ženich však netušili, že srdce mladé nevěsty už dávno patří někomu jinému. Zamilovala se do služebníka svého otce, podkoního Petra. A Petr stejně tak do ní, i když si Kristině dlouho netroufal otevřeně svoje city vyjevit.

Kristina milovala koně a vyjížděky do okolí, lovila i zvěř v okolních lesích. A podkoní ji na příkaz jejího otce doprovázel. Koho by napadlo, že se Kristina tak vášnivě zamiluje do urostlého a pohledného mladého muže, byť jen sluhy! Mladí lidé se časem začali scházet také v lesích nad hradem. Jednoho dne si odpřísáhli lásku na život a na smrt. Nemohli už jeden bez druhého být ani jediný den. Jejich lásku a věrnost měl chránit prsten, který Petr své milé věnoval a navlékl na štíhlý prstík. V té chvíli oba věřili, že jim prstýnek přinese společné štěstí.

A teď... otec Kristiny dojednal sňatek. Oba milenci chodili od té doby jak tělo bez duše. Smutní, pobledlí. Nikdo si toho nevšiml, přípravy na svatbu už byly v plném proudu.

Kristina se začala uzavírat do svého pokoje. Klečela u okna a modlila se, přebírala drobné kuličky klokočového růžence. Otčenáš za otčenášem, zdrávas... Nakonec políbila drobný dvojramenný křížek, a zase znovu úpěnlivě prosila Pannu Marii, aby zachránila její a Petrovu lásku. Čekala na vnuknutí, co má udělat. Jenom docela jistě věděla, že s Filipem žít nechce, ani s ním odejít na lichtenštejnské panství Schelenberg.

Vpodvečer před svatbou se rozhodla. Ještě se chtěla projet na svém koni okolními lesy. S podkoním Petrem... Oba se však již ze společné vyjízd'ky nevrátili. Ráno je našli poblíž hradu. Koně byli uvázaní u stromu, mladí lidé seděli opření o jeho kmen a drželi se za ruce obtočené klokočovým růžencem s dvojramenným křížkem. Byli mrtví. A jak lékař zjistil, otrávil se pravděpodobně bolehlavem.

Hejtman panství pak nechal na onom místě postavit sochu Panny Marie a do schránky v podstavci kázal uložit růženec nešťastné Kristy i zprávu o této události, rytíř Filip věnoval plaketu s císařem Josefem a několik svých medailí a mincí. Do Šternberka už nikdy nezavítal. Až v roce 2016 po více než třech stech letech náhodně objevili olomoučtí restaurátoři a památkáři pozůstatky onoho vzkazu z minulosti, ukrytého ve schránce podstavce a poničeného zubem času. Skrýval i příběh velké tajné, ale nešťastné lásky.

(Z publikace Vlasty Hlůzové *Pověsti nepověsti ze Šternberka a okolí.*)

28 Socha Ecce homo v Bezručově ulici

Na třech stupních osazený hranolový podstavec s latinským nápisem na přední straně. Nad ním se tyčí toskánský sloup s reliéfním erbem donátora Martina Maxmiliána Steffecha s nápisem IHS v ozdobné kartuši. Na vrcholu sloupu je socha stojícího Krista. Sloup je datován chronogramem do roku 1713. Před obnovou v roce 2018 byl restaurován roku 1995.

Socha sv. Jana Nepomuckého ²⁹ v Potoční ulici

Socha sv. Jana Nepomuckého je osazena na základovém schodovém stupni obdélníkového půdorysu, na který nasedá mohutný volutový podstavec přecházející římsou v hranolový sokl nesoucí sochu světce. Na přední straně podstavce je zobrazen reliéf svržení sv. Jana Nepomuckého z mostu do Vltavy. Na zadní straně soklu je reliéf téhož světce s klečícím donátorem. Podstavec a sokl s latinskými a německými pamětními nápisy datují vznik sochy do roku 1706. Renovací byla tato sakrální památka podrobena v roce 2014.

30 Kaple Horní Žleb

Drobná sakrální architektura z roku 1886. Kaple má obdélníkový půdorys s půlkruhovým závěrem, je krytá sedlovou střechou v čele s polovalbou, nad závěrem je půlkužel. Na hřebeni střechu je čtyřboký sanktusník s křížkem ve vrcholu. V průčelí má kaple pravouhlý vstup a v trojúhelníkovém štítu segmentově zaklenutou niku, která je opatřena kovovou stříškou. V nice je obraz Nejsvětější Trojice. Obnova kaple proběhla v roce 2012.

Drobná sakrální architektura z druhé poloviny 19. století. Kaple má obdélný půdorys s trojbokým závěrem a je kryta sedlovou střechou, která je nad závěrem zvalbená. Na hřebenu střechy je čtyřboký sanktusník ve vrcholu s makovicí a křížkem. Konec hřebenovky nad závěrem je také osazen makovicí. Obě boční stěny kaple prosvětlují dvě okna s šambránami, v průčelí je půlkruhově zaklenutý vstup s ústupkovým portálem. Ke vstupu vede krátké schodiště s nízkými bočními parapety. Ve štítu akcentuje dřevěná socha Ukřižovaného Krista na kříži jetelového typu. Fasády kaple jsou členěny lizénami, v nároží je stavba zvýrazněna bosáží. V roce 2012 dostala kaple novou střešní krytinu z barevně glazovaných pálených tašek.

32 Kamenný kříž u železničního přejezdu ve Lhotě

Kamenný kříž s korpusem Ukřižovaného Krista na odstupněném hranolovém podstavci pojednaném nápisy. Jde o kamenosochařskou práci z 19. století. Na podstavci je nápis „Pochválen bud' Ježíš Kristus,“ zezadu soklu je zbytek česky psaného nápisu „Ke cti a chvále Boží věnovala...“

Kamenný kříž ve Lhotě 33

Na stupni čtvercového půdorysu je dvoudílný hranolový podstavec. V dolní části je pojednán reliéfem Panny Marie Bolestné, v horní zúžené části reliéfními symboly eucharistie (kalich s hostií). Drobná římsa podstavec uzavírá. Ve vrcholu je kamenný kříž s korpusem Ukřižovaného Krista. Kamenný kříž je na soklu datován německým nápisem do roku 1862.

34 Psychiatrická léčebna, Olomoucká 173

GPS: 49.7167931N, 17.2908019E

V září roku 1890 byla zahájena výstavba II. moravského zemského ústavu pro choromyslné ve Šternberku (I. byl v Brně). Už o dva roky později sem bylo z Brna převezeno (vlakem) prvních padesát pacientů. V roce 1895 už zde pobývalo 621 nemocných, jejichž nejčastější diagnózou byla paralytická demence.

Za 1. světové války sloužil komplex jako vojenský lazaret, během 2. světové války skončili pacienti na příkaz Adolfa Hitlera v plynových komorách a jejich chorobopisy byly zničeny. V léčebně pak byla umístěna poddůstojnická škola, základna tankového oddílu SS a kasárna wehrmachtu. Po válce obsadila objekt Rudá armáda a o rok později ho převzal český stát. V roce 1948 začala léčebna opět sloužit svému původnímu účelu, jen s tím rozdílem, že od té doby už sem začali být umísťováni také lidé, kteří mají problémy s alkoholem. Dodnes se zde ovšem léčí i jiné psychické choroby.

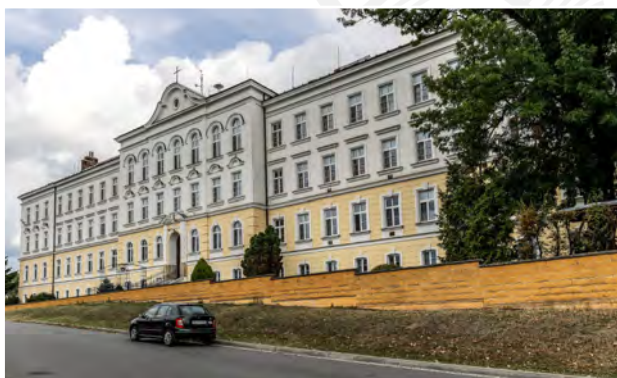

Vincentinum ³⁵ (ústav sociální péče), Sadová 7

GPS: 49.7252425N, 17.3033372E

Tato budova byla postavena v letech 1905 až 1908 jako klášter Kongregace sester Neposkvrněného Početí Panny Marie. Sloužila jako výchovné a vzdělávací zařízení pro rodinnou výchovu dívek. V období 1. světové války zde byl vojenský lazaret, později klášterní mateřská škola a v letech 1919 -1923 česká menšinová škola obecná.

Svému současnému účelu slouží ústav sociální péče s názvem Vincentinum od roku 1951. Devět následujících let spadal objekt pod správu České katolické charity, poté přešel do správy okresního národního výboru a změnil svůj název na „Ústav sociální péče pro děti a mládež duševně i tělesně vadnou“. Jméno Vincentinum se mu vrací zpět roku 1992. Dnes slouží ústav lidem s mentálním a kombinovaným postižením, přičemž některé se daří začleňovat do společnosti.

36 Chronotechna (bývalý závod na výrobu budíků zn. Prim), Nádražní 1

GPS: 49.7235947N, 17.2919103E

Více než z historického hlediska má tato budova pro Šternberk význam spíše z pohledu rozvojového. Svého času v ní totiž sídlil národní podnik Chronotechna – jeden z nejvýznamnějších výrobců časoměrné techniky v tehdejším Československu a tím pádem i významný zaměstnavatel, což se ve městě projevilo mj. rostoucí bytovou výstavbou.

Chronotechna byla založena roku 1946 a pro svou výrobu našla prostory ve staré šternberské tabákové továrně. V průběhu 60. let se továrna rozrostla o řadu nových výrobních hal a provozů, své výrobky vyvážela do více než 70 zemí celého světa a v 80. letech byla suverénním prosperujícím exportním podnikem. Za dobu své existence vyrobila Chronotechna Šternberk více než 60 milionů budíků a hodin. Společenské a hospodářské změny po roce 1989 však odstartovaly její úpadek. V roce 2000 byla v továrně zastavena výroba a v roce 2001 byl Chronotechně vyhlášen konkurz. Dnes má budova komerční využití.

Gymnázium, Horní náměstí 5 37

GPS: 49.7319947N, 17.3005981E

Koncem 16. století stál na místě dnešního gymnázia evangelický kostel Nejsvětější Trojice. Roku 1668 byl vysvěcen a předán katolickým bohoslužbám, o sto dvacet let později však nepřežil josefínské reformy a byl zrušen – a roku 1796 dokonce stržen.

V průběhu let 1906 až 1907 zde vyrostla budova okresního hejtmanství. V roce 1963 se do budovy bývalého okresního národního výboru (ONV) nastěhovala střední všeobecně vzdělávací škola – dnes gymnázium. To zde sídlí dodnes.

Roku 1975 při úpravě terénu ke stavbě prodloužené gymnaziální budovy byly v tomto místě nalezeny zbytky středověkých pohřbů a odkryty mohutné základy někdejšího středověkého kostela se zbytky kamenných dlaždic.

38 Základní škola Svatoplukova 7

GPS: 49.7238158N, 17.3031139E

Zřízení II. měšťanské školy ve Šternberku povolila Zemská školní rada v Brně výnosem ze dne 18. srpna 1946 s platností od 1. září. Tehdejší správa města nabídla těmto účelům budovu bývalého městského starobince. Vyučování zde bylo zahájeno v lednu 1947. Dnes slouží objekt pro potřeby 2. stupně ZŠ Svatoplukova. V prostorách budovy 1. stupně (naproti přes silnici, Sadová 1) bývala dříve Philippova (Filippova) tkalcovna, v letech 1935-38 české gymnázium, za války německý pracovní úřad. Po válce se sem gymnázium načas vrátilo, v letech 1953-59 sídlilo v ulici Dr.Hrubého, kde vznikla sloučením tří školských stupňů jedenáctiletá střední škola, od r. 1959 se gymnaziální třídy přestěhovaly do školního areálu na dnešním náměstí Svobody a po zrušení okresu Šternberk (1960) získaly trvalé místo v uvolněné budově Okresního národního výboru Šternberk.

Základní škola, Dr. Hrubého 2 39

GPS: 49.7269325N, 17.2937222E

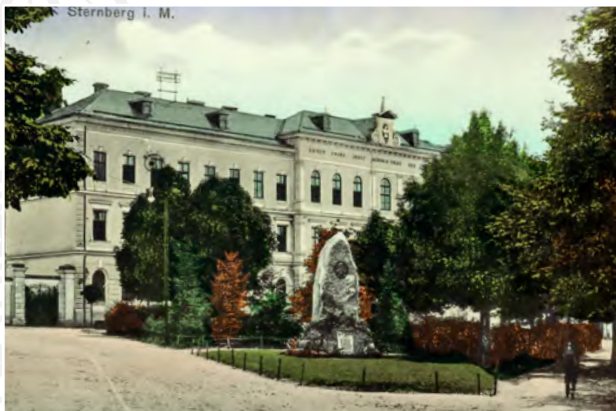
Areál dnešní ZŠ Dr.Hrubého vznikl postupně. V roce 1923 byla postavena v dnešní Masarykově (dříve Wehrgasse - Splavní ulici) budova první české obecné školy ve městě. Byla založena v květnu 1919 a měla zatím pronajatu jednu místnost v klášteře. Třída české měšťanské školy, založené v roce 1922, se z pronajaté místnosti v německé škole na dnešním náměstí Svobody mohla přestěhovat do vlastní budovy v Johannesgasse - Janské ulici v září 1925. Mnichovskou dohodou v září 1938 byl Šternberk začleněn do Velkoněmecké říše a škola byla přestěhována do nedalekých Bohuňovic. Během války učebny šternberské české školy sloužily jako lazaret. Po válce byly ve městě české školy obnoveny a vznikaly zde školy další. Budova původní Masarykovy školy obecné z roku 1923 a budova původní měšťanské (občanské) školy z roku 1925, již s přístavbou z 50. let, byly v letech 1980-84 stavebně propojeny. Další rekonstrukce se výrazně dotkly vnitřního dvora, venkovního hřiště a přístavby tělocvičny.

40 Základní škola, náměstí Svobody 3

GPS: 49.7262419N, 17.2961942E

Komplex budov této školy byl vybudován v letech 1888 – 1890 jako německá chlapecká a dívčí škola obecná a měšťanská škola. Školní budovy sloužily dětem německé národnosti nepřetržitě až do roku 1945, v dobách světových válek byly také částečně využívány jako pomocný lazaret. Po 2. světové válce byla ve školních budovách na náměstí (generála) Svobody umístěna přípravná letecká škola (přeložená sem z Prostějova) a později hlavní kasárna místní vojenské posádky. V roce 1959, po zrušení jedenáctileté střední školy, která sídlila v době své existence (1953 – 1959) v ulici Dr. Hrubého, se sem přesunuly její nejvyšší ročníky. Gymnaziální třídy se od 1. 11. 1963 oddělily od 1.-9. třídy zde nově vzniklé 3. ZDŠ a přestěhovaly se do adaptované budovy bývalého ONV na dnešním Horním náměstí.

Socha Svobody v nadživotní velikosti stojí na odstupněném hranolovém podstavci. Ten člení obdélná nika s deskou, na které jen nápis: „Tento pomník z r. 1933 obnovila a na toto místo postavila Národní jednota ve Šternberku 1947.“ Na podstavci stojí ženská figura, která levou rukou přidržuje štít se znakem československé státnosti, v pravici drží větev vavřínu s dýkou. U její levé nohy je zobrazen kříž s trnovou korunou a štít s motivem lva. Na čelní straně podstavce je osazena mramorová deska s věnovacím nápisem: Obětem lásky a věrnosti ze dne 4. března 1919, synům českého a slovenského národa zahynulým v odboji za prvé i druhé světové války, památce slovanských bratří vojínů všech národů, kteří padli za naši svobodu 1914 – 1945. Autorem alegorické sochy svobodné republiky, původně funerální plastiky, je olomoucký akademický sochař Julius Pelikán. Rozbitou sochu, nalezenou na hřbitovním smetišti, po válce také restauroval.

42 Altán Na Kiosku

GPS: 49.7256242N, 17.3062800E

Výraznou empírovou architekturou vzniklou v roce 1853 byl rozměrný pavilon zvaný „Kiosk“ v sousedství hospody na okraji lesa nad městem. Stavba měla podobu sloupového chrámu vystavěného na půdorysu polovičního kruhu, s trojúhelným tympanonem zdobeným reliéfy na čelní straně. Dnes na místě Kiosku, původně zbudovaného z omítané dřevěné konstrukce, stojí jeho replika.

Altán v Tyršových sadech 43

GPS: 49.7265442N, 17.3019378E

Drobná stavba altánu (s původním názvem Trinkhalle) s kubizujícími prvky byla dokončena roku 1931 a sloužila jako sezónní cukrárna. Objekt ve špatném stavebně-technickém stavu byl v roce 2015 prohlášen za kulturní památku. Jeho postupná obnova začala v roce 2017 a skončila o dva roky později. Veřejnosti byl altán znovu zpřístupněn v červnu 2019. Jeho prostory jsou od září téhož roku výtvarným ateliérem a čas od času jsou využívány jako kulturně vzdělávací centrum pro širokou veřejnost.

Švédové ve Šternberku

Švédové přitáhli za třicetileté války do jesenického podhůří na prahu léta 1642. Mířili od Bruntálu a Dvorců přes Šternberk na Olomouc. Šternberk se na jejich vpád připravoval. Císařské vojsko, které zde dlelo, vybudovalo směrem k Olomouci, mezi vsí Lhotou u Šternberka a Štarnovem obranný val, později označovaný jako „švédské šance“. Švédové přešli přes hory, Šternberk dobyli, nezdrželi se zde však dlouho. K vojenské potyčce zde došlo 8. června 1642.

Švédové se za svého pobytu ve Šternberku nechovali k obyvatelům nepřátelsky, ale znamenali velké výdaje pro městskou kasu. Z nejrůznějších vymáhaných peněžitých dávek bylo nejznámější výpalné; obec, která nezaplatila, byla vypálena do základů.

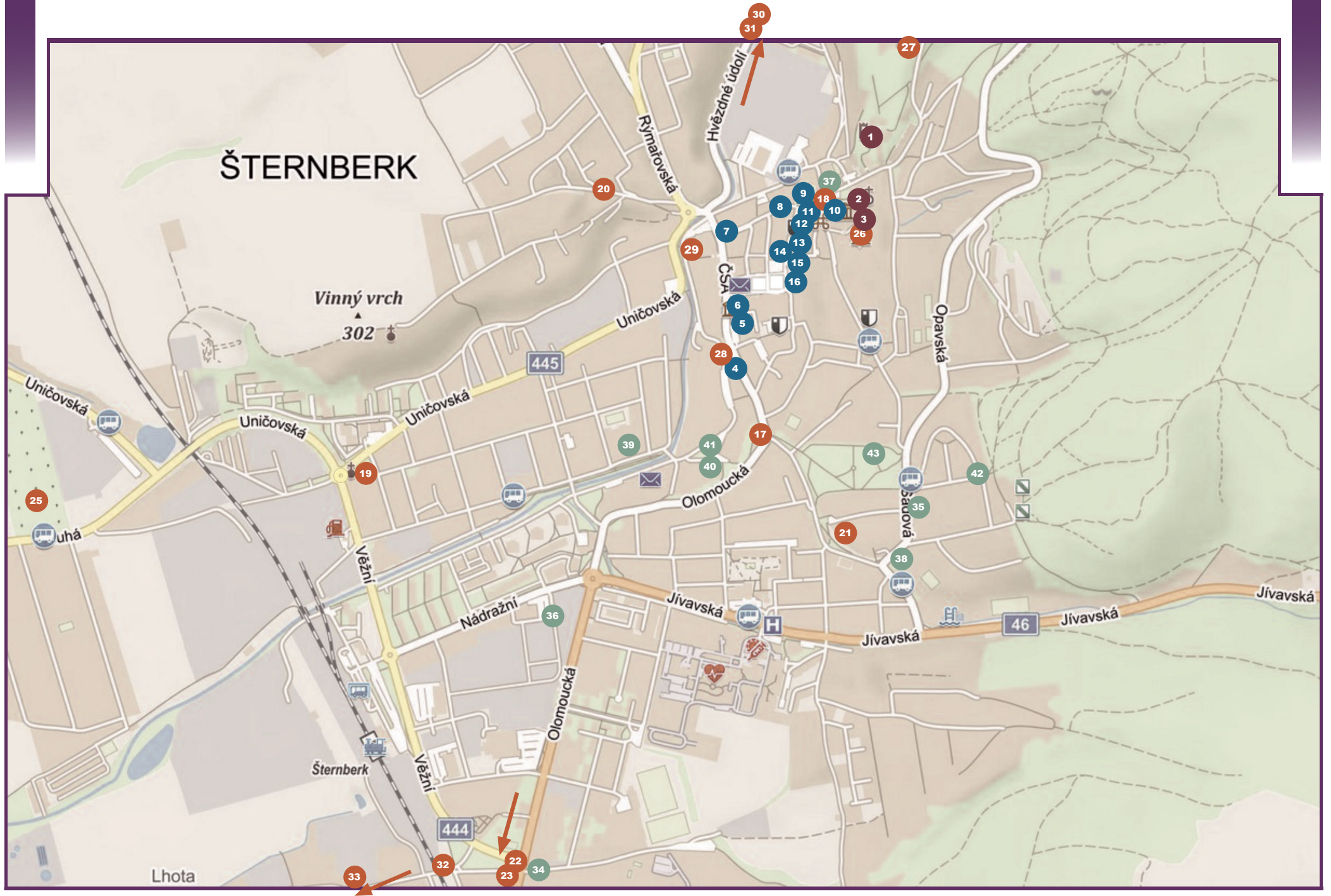
V červnu 1643 Švédové přepadli Šternberk znovu a v dubnu 1645 potřetí. Na jejich pobyt zde upomíná švédský kříž na začátku Lhoty. Byl zde pochován vysoký švédský důstojník, který zahynul v souboji. Se svým nejlepším přítelem se oba zamilovali do zdejší krásné měšťanské dívky. Když zjistili, že oba mají v srdci stejnou lásku, nechtěli ani jeden tomu druhému ustoupit. Také dívčina se nemohla rozhodnout, kterému z nich dvou má dát přednost, líbili se jí oba. Důstojníci se tedy rozhodli rozepří o svoji společnou lásku vyřešit soubojem. Pověst neříká, zda se pak děvče rozhodlo pro vítěze souboje, a jestliže ano, nejsou známy ani další životní osudy oné dvojice mladých lidí. Jen kříž u Lhoty připomíná tuto dávnou nešťastnou událost.

(Z publikace Vlasty Hlůzové *Pověsti nepověsti ze Šternberka a okolí.*)

Víte, že se ulice původně jmenovala...

1. Bezručova – Sterngasse, Bismarckplatz, Hvězdná
2. ČSA – Dolní, Niedergasse, Dolní rynek, Široká
3. U Horní brány – “u vody”, “u věznice”, “u fortny”, Beckengasse, Kaisergasse, Obertogasse
4. Horní náměstí – Kirchenplatz, Marienplatz, Liechtensteinovo nám., náměstí Spojenců, nám. 9. května
5. Radniční – Široká, Rathausgasse, Konrad-Henlein Gasse, Gottwaldova, Julia Fučíka, Stalinova
6. Hlavní náměstí – Rynek, Oberring, Hauptplatz, Masarykovo náměstí, Rudé armády
7. Olomoucká ulice – “za dolní branou”, Olmützer Post Strasse
8. Svatoplukova ulice – Luštěninová, Jugoslávská
9. Potoční ulice – Fatkov (její obyvatelé žili „na fatku“- tj. z „ruky do úst“)
10. Náměstí Svobody – Zirkusplatz, Jahnplatz, náměstí gen. Svobody

- 1 Státní hrad Šternberk
- 2 Chrám Zvěstování Panny Marie
- 3 Šternberský klášter
- 4 Bezručova 1
- 5 ČSA 19 – Expozice času
- 6 ČSA 17 – Česká pošta
- 7 ČSA 1
- 8 U Horní Brány 21
- 9 Horní náměstí 2
Informační centrum Šternberk
- 10 Horní náměstí 9
- 11 Horní náměstí 16 – radnice
- 12 Radniční 18
- 13 Radniční 10
- 14 Radniční 3
- 15 Radniční 2
- 16 Hlavní náměstí 5
- 17 Kostel Nejsvětější Trojice
- 18 Mariánský sloup na Horním náměstí
- 19 Kaplička Panny Marie
v Uničovské ulici
- 20 Kaplička sv. Josefa v Babické ulici
- 21 Kaplička ve Svatoplukově ulici
- 22 Kaple Panny Marie
v Olomoucké ulici
- 23 Kamenný kříž v Olomoucké ulici
- 24 Kaple Panny Marie ve
Vinohradské ulici
- 25 Kamenný kříž na městském
hřbitově
- 26 Socha Krista
- 27 Socha Panny Marie v Ořechové ulici
- 28 Socha Ecce homo v Bezručově ulici
- 29 Socha sv. Jana Nepomuckého
v Potoční ulici
- 30 Kaple Horní Žleb
- 31 Kaple Dolní Žleb
- 32 Kamenný kříž u železničního
přejezdu ve Lhotě
- 33 Kamenný kříž ve Lhotě
- 34 Psychiatrická léčebna, Olomoucká 173
- 35 Vincentinum
(ústav sociální péče), Sadová 7
- 36 Chronotechna (bývalý závod na
výrobu budíků zn. Prim), Nádražní
- 37 Gymnázium, Horní náměstí 5
- 38 Základní škola Svatoplukova, č. p. 7
- 39 Základní škola Dr. Hrubého, č. p. 2
- 40 Základní škola náměstí Svobody, č. p. 3
- 41 Socha svobody na nám. Svobody
- 42 Altán Na Kiosku
- 43 Altán v Tyršových sadech

Vydala MAS Šternbersko o.p.s., Horní náměstí 78/16
Kancelář: Radniční 80/18, 785 01 Šternberk
e-mail: info@mas-sternbersko.cz
www.mas-sternbersko.cz

Publikace byla realizována za finanční podpory
města Šternberka.

V publikaci byly použity dobové a současné
fotografie ze soukromého archivu pana Oskara
Jarolímků, pana Antonína Gerži a z archivu města
Šternberka.

Při návštěvě města Šternberka by Vám mohly být
praktickým pomocníkem naše webové stránky, kde
najdete mj. přehled kulturních, sportovních a spo-
lečenských akcí, tipy na výlety po okolí, přehled
restauračních a ubytovacích zařízení apod.

